

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 00104-218/2020/5

Datum: 2. 7. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje Zmaga Jelinčiča Plemenitega v zvezi z vključevanjem tujih jezikov v naš šolski sistem

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije Zmago Jelinčič Plemeniti je na Vlado Republike Slovenije naslovil poslansko vprašanje v zvezi z vključevanjem tujih jezikov v naš šolski sistem, in sicer:

- »Zanima me, zakaj se albanščina pojavlja v našem šolskem sistemu?
- Zanima me, zakaj se namenljajo proračunska sredstva za izvajalce albanskega jezika?
- Zanima me, kako je zastavljena jezikovna politika v prihajajočih letih?
- Kakšen je načrt, da se bo v prihodnosti krepil slovenski jezik ter izkoreninil albanski jezik, ki je v našem okolju tujek?«

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) podaja naslednji odgovor:

Nacionalni program za jezikovno politiko je odziv na celotne jezikovnopolitične razmere, vendar je v ospredju njegove skrbi in predlaganih ciljev ter ukrepov slovenski jezik – tako urejanje njegovega statusa kot korpusa. Razvojno naravnana jezikovna politika temelji na prepričanju, da so slovenska država, slovenski jezik in slovenska jezikovna skupnost vitalni ter dinamični, zato naj se še nadalje razvijajo in krepijo. Še pomembneje za nadaljnjo krepitev položaja slovenščine je uzavestiti njeno polnofunkcionalnost ter s sistematičnim razvijanjem spretnosti in vednosti o sistemskih izraznih možnostih, ki jih ponuja, vzgajati in spodbujati suverene, samozavestne in motivirane uporabnike slovenskega jezika, hkrati pa ga temeljiteje opremiti z vsem, kar za svoje delovanje potrebujejo vsi sodobni javni jeziki ter njihovi govorniki.

Slovenska jezikovna politika se zaveda tudi posebne odgovornosti, ki jo ima do Slovenk in Slovencev zunaj mej Republike Slovenije, hkrati pa upošteva vse, ki jim slovenščina ni materni jezik: pripadnike madžarske in italijanske narodne skupnosti ter romske skupnosti in priseljence. Spodbuja učenje in rabo slovenskega jezika na vseh ravneh ter za vse ciljne skupine. Velik pomen daje sprotnemu uzaveščanju polnofunkcionalnosti in uporabnosti slovenščine med vsemi novimi tujimi govorniki v slovenskem kontekstu, ki ob prihodu v Slovenijo slovenščine še ne znajo, ter omogočanju, da se lahko čim hitreje naučijo učinkovitega sporazumevanja v slovenščini. Republika Slovenija zagotavlja in bo zagotavljala prevladujočo vlogo slovenščine v uradnem in javnem življenju znotraj države, hkrati pa skrbi za krepitev in dosledno uresničevanje jezikovnih pravic ustavno določenih narodnih skupnosti. Ob tem svojo pozornost namenja tudi vsem drugim jezikom, ki spadajo v okvir slovenske jezikovne politike.

Republika Slovenija se tako kot ostale članice Evropske unije sooča s priseljevanjem, preseljevanjem in z vsemi ostalimi oblikami mobilnosti, ki so in bodo ostale med glavnimi značilnostmi evropske družbe. Uspešna integracija priseljenih otrok, mladostnikov in odraslih v izobraževalne sisteme in družbe nasploh je tako gospodarska nujnost kot pogoj za demokratično stabilnost ter socialno kohezijo. Na področju izobraževanja Direktiva Sveta z dne 25. julija 1977 o izobraževanju otrok delavcev migrantov (Uradni list Evropske unije št. 199 z dne 6. 8. 1977, str. 32) države članice zavezuje, da prilagodijo poučevanje uradnega jezika države sprejemnice posebnim potrebam priseljenih otrok ter da za te otroke spodbujajo učenje maternega jezika in kulture države izvora. Kulturna in jezikovna raznolikost ter uspešen medkulturni dialog tako ostajajo temelji sodobne evropske in tudi slovenske družbe.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ) je v letu 2018 v okviru projekta »Izzivi medkulturnega sobivanja« pridobilo dokument »Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja«, v katerem so predlagane nekatere spremembe in dopolnitve zakonskih podlag s področij: začetnega učenja slovenščine, individualnega načrta aktivnosti kot dokumenta, ki prispeva k pripoznanju učenčevega predhodnega znanja in izkušenj, prilagoditev preverjanja in ocenjevanja znanja med šolskim letom, normativnih sprememb in kadrovskih zmožnosti za izvajanje uspešnega vključevanja otrok priseljencev v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Dokument je tudi osnova za zakonodajne spremembe na tem področju.

Septembra 2019 je bila v Uradnem listu Republike Slovenije objavljena sprememba Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole (Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole (Uradni list RS, št. 54/19)) (v nadaljevanju: Pravilnik). Sprememba se nanaša na normativno ureditev v povezavi z vključevanjem učencev priseljencev. Po novem so učenci priseljenci deležni dodatnih ur slovenščine po enotnih kriterijih, ki jih določajo nova pravila. Bistvena novost Pravilnika se nanaša tudi na možnost sistemizacije deleža delovnega mesta strokovnega delavca na osnovnih šolah, če se v začetku šolskega leta vključi 9 ali več učencev.

Strokovni svet je 20. 2. 2020 določil učne načrte za Začetni pouk slovenščine za prvo, drugo in tretje vzgojno-izobraževalno obdobje, ki se bodo začeli uporabljati v šolskem letu 2020/2021. Učni načrti pomenijo poskus približevanja pogojem učenja novega jezika, ki bodo učencem priseljencem omogočili boljšo jezikovno in socialno vključenost v vzgojno-izobraževalni sistem in tudi priložnost, da se jih v praksi preizkusi, evalvira in v iskanju učinkovitejših možnosti dopolni in nadgradi.

Slovenščina ohranja glavno vlogo v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu. V slovenski vzgojno-izobraževalni prostor vstopa kot učni jezik, kot jezik okolja, kot materni jezik ter kot strokovni in akademski jezik. Ostali jeziki, ki so v vzgojno-izobraževalnem sistemu zastopani, se znajdejo v vlogi drugega ali tujega jezika ter v vlogi maternega jezika tistih otrok, učencev in dijakov, ki jim slovenščina ni prvi jezik. Poučevanje tujih jezikov temelji na predmetniku in sprejetih učnih načrtih in se izvaja v skladu s ponudbo šol in izbiro posameznega učenca, dijaka. Albanščina nima statusa tujega jezika, v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem vstopa izključno le kot materni jezik albansko govorečih otrok. Ker je obvladovanje materinščine pogoj za nadaljnje učenje – tudi učnega jezika in s tem doseganje ciljev vzgojno-izobraževalnega sistema, MIZŠ aktivno podpira učenje in poučevanje maternih jezikov in kultur in se trudi tudi z ozaveščanjem javnosti o pomenu negovanja in razvijanja celovite sporazumevalne zmožnosti otrok, učencev in dijakov.

MIZŠ sofinancira ta pouk na podlagi 81. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj) ter 8. člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L). Dopolnilni pouk izvaja osnovna ali srednja šola (v nadaljevanju: šola), ki na MIZŠ naslovi vlogo za sofinanciranje dopolnilnega pouka. Sredstva za izvajanje dopolnilnega pouka zagotavljajo MIZŠ ter država ali države, katerih jezik se poučuje, oziroma starši učencev ali dijakov, ki bodo pouk obiskovali (v nadaljevanju: starši) ali druge osebe. Država ali države, katerih jezik se poučuje, oziroma starši ali druge osebe zagotavljajo plačilo za učitelja, ki vključuje vse stroške dela in prevoza na delo učitelja, MIZŠ pa zagotavlja letni pavšalni znesek na učenca ali dijaka, ki obiskuje dopolnilni pouk (trenutno znaša ta znesek 45 evrov). Omenjeni pavšalni znesek je namenjen za uporabo prostorov za (minimalno) 60 ur pouka, za nabavo učil in učnih pripomočkov za učenca/dijaka ter za materialne stroške, vezane na izvedbo programa. Dopolnilni pouk maternega jezika in kulture za otroke drugih narodnosti ni del obveznega ali razširjenega osnovnošolskega programa.

Tabela: Število učencev, ki so se učili albanščine v okviru dopolnilnega pouka maternega jezika in kulture v letih od 2010 do 2020, ter v ta namen porabljena sredstva

	Št. učencev	EUR
2010/11	39	1755,00
2011/12	50	2250,00
2012/13	18	810,00
2013/14	11	495,00
2014/15	23	1035,00
2015/16	19	855,00
2016/17	24	1080,00
2017/18	/	/
2018/19	10	450,00
2019/20	32	1440,00

Republika Slovenija si je kot članica Evropske unije že leta 2002 zadala skupni cilj, da bodo vsi njeni državljani in državljanke govorili poleg materinščine še dva jezika. Razvijanje raznojezičnosti – torej zmožnosti komuniciranja v različnih jezikih – je kompleksen proces, ki zahteva velik angažma posameznika pa tudi dobro razvito podporno okolje.

V želji pomagati državam članicam pri doseganju tega pomembnega cilja je Evropska komisija maja 2019 sprejela [Priporočila Sveta o celovitem pristopu k poučevanju in učenju jezikov](#), ki poudarjajo tako pomen pismenosti kot razvijanje večjezičnosti.

Ne glede na zapisano pa razvoj slovenščine in dvig bralne pismenosti ostajata v središču jezikovne politike Republike Slovenije. Vlada je na seji 19. decembra 2019 sprejela Nacionalno strategijo za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030. S tem strateškim dokumentom vlada prevzema svoj del odgovornosti za razvoj bralne pismenosti prebivalcev in prebivalk Slovenije. Strategija predlaga tudi imenovanje Nacionalnega sveta za bralno pismenost. Sestavljali ga bodo strokovnjakinje in strokovnjaki s področja pismenosti od predšolske vzgoje do tretjega življenjskega obdobja, ki pokrivajo različne vidike razvoja pismenosti, ter predstavniki vladnih resorjev, ključnih za razvoj pismenosti. Ena ključnih nalog omenjenega sveta bo spremljanje izvajanja strategije. Strategija predpostavlja tudi pripravo akcijskega načrta. Finančna sredstva za njegovo izvajanje bodo zagotovili na pristojnih ministrstvih na osnovi predlogov Nacionalnega sveta za bralno pismenost, ki bo poskrbel tudi za umestitev področja bralne pismenosti in bralne kulture v nacionalne strateške dokumente.